

О.Г. Єщенко

Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика МОЗ України, Київ

Аналіз основних нормативно-правових документів України в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу

Проаналізовано нормативно-правову базу України за основними напрямками в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу. Визначено проблемні питання нових законів та підзаконних актів, які потребують розроблення або удосконалення.

Ключові слова

ВІЛ-інфекція/СНІД, нормативно-правові акти, державна політика в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Для формування та реалізації державної політики у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні розроблено низку нормативно-правових актів, які безпосередньо стосуються згаданої сфери, разом із тим вкрай потрібним є застосування значної кількості нормативно-правових актів і загальної дії.

З огляду на це, акти, які використовують у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, мають таку ієрархію:

- Конституція України;
- Універсальні та регіональні міжнародно-правові договори (за участю України) в сфері охорони здоров'я;
- закони України;
- постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України;
- спільні міжвідомчі та міжсекторальні накази;
- накази центральних органів виконавчої влади;
- накази служб та установ.

Якщо говорити про **Конституцію України**, то основними для використання у цій сфері є статті, що визначають загальні підходи до забезпечення прав громадян України на збереження здоров'я, а саме:

- стаття 3 «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю;
- права і свободи людини та їхні гарантії визначають зміст і спрямування діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави».
- стаття 49 «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності. Держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя»;
- стаття 24 проголошує рівність конституційних прав і свобод громадян України;

- стаття 43 визначає право на належні, безпечні й здорові умови праці;
- стаття 46 декларує право громадян на соціальний захист;
- стаття 48 визначає право на достатній життєвий рівень для всіх громадян та їхніх сімей, що включає достатнє харчування, одяг, житло;
- стаття 50 визначає право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Цих статей Конституції України цілком достатньо для формування підходів до організації медико-соціальної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, що ґрунтуються на верховенстві права та покликані забезпечити якісну допомогу згаданій категорії населення [6].

Універсальні та регіональні міжнародно-правові договори (за участю України) в сфері охорони здоров'я, які враховують під час формування та реалізації державної політики в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу:

- Загальна декларація прав людини (1948 р.);
- пакти ООН про громадянські і політичні права і про соціальні, економічні і культурні права (1966 р.);
- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.);
- Конвенція про права дитини (1989 р.);
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.);
- Соціальна хартія (1996 р.);
- Європейська конвенція про здійснення прав дітей (1996 р.) та ін.

Попри солідний часовий період, що минув від дати затвердження наведених вище документів, вони актуальні й нині. Їхні основні принципи та підходи беруть до уваги під час підготовки вузькоспеціалізованих документів.

На законодавчому рівні ухвалено низку актів, реалізація яких впливає на стан здоров'я населення як в цілому, так і людей, які живуть з ВІЛ.

Передусім, йдеться про **Основи законодавства України про охорону здоров'я** (Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ, редакція від 01.08.2012) [30].

Означений закон визначає:

- права та обов'язки громадян у сфері охорони здоров'я;
- основи організації охорони здоров'я;
- забезпечення здорових і безпечних умов життя;
- види та порядок надання медичної допомоги;
- забезпечення лікарськими і протезними засобами;
- охорону здоров'я матері та дитини;
- медико-санітарне забезпечення санаторно-курортної діяльності та відпочинку;
- здійснення медичної експертизи;

- здійснення медичної і фармацевтичної діяльності;
- міжнародна співпраця в сфері охорони здоров'я;
- відповідальність за порушення законодавства про охорону здоров'я.

Для роботи у напрямку протидії ВІЛ-інфекції особливого значення набуває стаття 53 цього закону, яка безпосередньо стосується спеціальних заходів профілактики та лікування соціально небезпечних захворювань. Вона встановлює норму, відповідно до якої з метою охорони здоров'я населення органи і заклади охорони здоров'я зобов'язані здійснювати спеціальні заходи з профілактики та лікування соціально небезпечних захворювань (туберкульоз, психічні, венеричні хвороби, СНІД, лепра, хронічний алкоголізм, наркоманія), а також карантинних захворювань.

На нашу думку, стаття потребує внесення змін, додаткового наукового обґрунтування та уточнення переліку соціально небезпечних хвороб, які актуальні й нині.

Разом із тим в Україні за нашою участю було організовано та розроблено із залученням провідних національних та міжнародних експертів проекти трьох спеціальних законів, які ухвалила Верховна Рада України. Вони регламентують діяльність органів державної влади, державних установ, закладів тощо та громадських і міжнародних організацій у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, а саме:

- Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини, та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [3];
- Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2];
- Закон України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні» [1].

Прийняття та впровадження нової редакції закону України «**Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини, та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ**» створило належні передумови для подальшої реалізації державної політики у цій сфері.

Цей закон, відповідно до норм міжнародного права, рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я та Об'єднаної програми Організації Об'єднаних Націй з ВІЛ/СНІДу, визначає порядок правового регулювання діяльності в сфері профілактики, лікування, догляду і під-

тримки, потрібних для ефективного запобігання захворюванню на ВІЛ-інфекцію, та відповідні заходи щодо правового і соціального захисту населення в Україні [3].

Метою прийняття закону було підвищення ефективності подальшого правового регулювання протидії поширенню ВІЛ в Україні та забезпечення впровадження в Україні кращих світових практик контролю за епідемією ВІЛ. Він, передусім, ґрунтується на основі: забезпечення відповідного балансу між правами людини та інтересами громадського здоров'я, цілісного та повноцінного практичного запровадження стратегії зменшення шкоди; розбудови приватно-державного партнерства, необхідного для формування ефективної відповіді на загрозу поширення ВІЛ.

Закон більш структурований і детальний порівняно з попередніми його редакціями (1992, 1998 рр.). У ньому чітко та прозоро визначено відповідні державні гарантії щодо:

- доступності, якості, ефективності тестування з метою виявлення ВІЛ;
- регулярного та повного інформування населення, у тому числі через засоби масової інформації, про причини зараження, шляхи передачі ВІЛ-інфекції, заходи та засоби профілактики та відповідного наповнення навчальних програм закладів освіти усіх рівнів;
- забезпечення вільного доступу до безоплатного проведення постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції всім особам, які могли мати контакт з ВІЛ;
- забезпечення вільного доступу до отримання послуг з профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини;
- повноцінного, комплексного запровадження стратегії зменшення шкоди з метою запобігання поширенню ВІЛ серед споживачів ін'єкційних наркотиків;
- обов'язкового якісного тестування донорської крові;
- здійснення послідовної політики, спрямованої на формування толерантного ставлення та протидії дискримінації ЛЖВ та представників груп підвищеного ризику інфікування ВІЛ тощо.

Радикально змінено розділ II закону, що стосується порядку медичного огляду на ВІЛ, надання медичної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, їхнього обліку, реєстрації та медичного контролю за ними. Детально й чітко врегульовано процедуру розкриття ВІЛ-статусу особи різними категоріям осіб — статевим партнерам, батькам та іншим законним представникам, правоохоронним органам.

Закон повністю визначає потребу в подальшому створенні підзаконних актів у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу. Разом із тим після його впровадження у січні 2011 р. виявлено низку недоліків, які доцільно враховувати шляхом внесення змін. Насамперед, це стосується необхідності:

- підвищити відповідальність осіб, які живуть з ВІЛ, перед своїми партнерами щодо запобігання інфікування їх вірусом імунодефіциту людини;
- запровадити механізм тестування на ВІЛ дітей до 14 років та осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, які не мають законних представників та яким такі представники не встановлені;
- забезпечити реалізацію прав ВІЛ-позитивних дітей на лікування при несприйнятті їхніми батьками діагнозу ВІЛ-інфекції;
- урегулювати механізми передачі конфіденційної інформації щодо ВІЛ-статусу.

Наразі із залученням медичної спільноти регіонів України та представників громадянського суспільства напрацьовано проект змін до згаданого закону, який потребує подальшого адвокування до його схвалення Верховною Радою України.

Щодо **Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки»** (далі — Програма) [2], то Програма повністю враховує положення відповідної Концепції, затвердженої 13 травня 2013 р. за розпорядженням Кабінету Міністрів № 356-р., та продовжує впровадження заходів, які зарекомендували себе як ефективні під час реалізації попередньої п'ятирічної програми. Так, унаслідок реалізації відповідної Загальнодержавної програми, яка діяла протягом 2009–2013 рр., удалося досягти сталої тенденції до стабілізації епідемічної ситуації з ВІЛ/СНІДу в країні, а саме:

- кількість нових випадків ВІЛ-інфекції серед загального населення знижено на 2 %, а серед основної групи ризику — споживачів ін'єкційних наркотиків — на 17 %;
- рівень смертності від захворювань, зумовлених СНІДом, зменшився на 12 %;
- рівень передачі ВІЛ від матері до дитини зменшено майже у 6 разів порівняно з початком впровадження відповідних профілактичних заходів.

Сталій тенденції щодо зменшення досягнуто і стосовно частки випадків захворювання на ВІЛ-інфекцію у віковій групі від 15 до 24 років, що свідчить про зміну поведінки молоді на безпечнішу.

Забезпечено прийняття належної законодавчої та нормативної бази, сталість та розвиток інфраструктури, підготовку кадрів, суттєве (у 3,2 разу) охоплення лікуванням хворих на СНІД — з метою як збереження їхнього життя, так і для профілактики щодо контактних осіб.

Держслужбі соцзахворювань України вдалося забезпечити якісне розроблення та адвокацію до схвалення Верховною Радою України нової Програми на 2014—2018 рр., реалізація якої за умови належного фінансування дасть змогу забезпечити повну стабілізацію епідемічної ситуації з ВІЛ-інфекції/СНІДу. Програма передбачає реалізацію стратегічних напрямків із профілактики поширення ВІЛ-інфекції, її діагностики та лікування, а також враховує реформу медичної й соціальної сфер.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми на 5 років становить 6,4 млрд грн, у тому числі: з Державного бюджету — 4,9 млрд грн; з місцевих бюджетів — 272,5 млн грн; з коштів Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією — 1,2 млрд грн; з інших джерел — 4,4 млн грн.

Вказаний обсяг фінансування вкрай потрібен для:

- впровадження адекватних вимогам часу профілактичних кампаній та широкомасштабних навчальних програм для учнів і студентів освітніх закладів;
- щорічного охоплення профілактичними заходами представників груп ризику: понад 160 тис. споживачів ін'єкційних наркотиків, 80 тис. ув'язнених, 30 тис. дітей, які потрапили в складні життєві обставини, 40 тис. осіб, які займаються проституцією, та чоловіків, що мають секс із чоловіками;
- забезпечення консультування та тестування на ВІЛ не менше як 5 % населення щороку;
- забезпечення 100 % доступу до постконтактної профілактики, профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, тестування донорської крові;
- доступ до життєво потрібного лікування для 120 тис. наших громадян, хворих на ВІЛ-інфекцію;
- забезпечення належного рівня матеріально-технічного стану закладів охорони здоров'я, в тому числі лабораторій, та ін.

Розроблення та прийняття **Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні»** стало демонстрацією політичної волі країни у напрямку впровадження інноваційних методик, пілотних проектів, а головне, — для залучення додаткових джерел фінансування з метою реалізації державної політики в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу [1].

Глобальний фонд боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією надає Україні фінансову допомогу вже понад десять років, яка є суттєвою і безповоротною, що вкрай потрібно в умовах систематичного бюджетного недофінансування заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу.

При цьому ми зазначали, що реалізація грантів Глобального фонду систематично стикається з перепонами, зумовленими певним незбігом нашого національного законодавства з процедурами Глобального фонду.

Так, кошти, які є благодійною допомогою для України, обкладають податками, і ми втрачаємо 20 % грошей, які могли б спрямувати на реалізацію належних заходів. Тривалий час витрачали на процедури з визнання товарів, закуплених за кошти гранту, гуманітарною допомогою. Глобальний фонд систематично звертав увагу на те, що треба усунути проблемні питання, щоб підвищити ефективність використання грантової допомоги. На нашу думку, це також потребувало законодавчого врегулювання.

Одним із проблемних державних питань був брак дієвого механізму контролю над тим, як саме громадські організації, що є реципієнтами грантів, витрачають ці кошти?

Для розв'язання зазначених проблем ми організували та спільно з провідними експертами розробили проект Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні», яким після його схвалення у 2012 р. Верховною Радою України, встановлено:

- порядок виконання програм Глобального фонду в Україні;
- порядок координації з боку держави реалізації програм Глобального фонду в Україні, порядок отримання та використання грантів Основними реципієнтами;
- звільнення від оподаткування та обкладання митом операцій, пов'язаних з використанням грантів Глобального фонду, порядок митного оформлення вантажів, оплачених за рахунок грантів;
- порядок здійснення звітності та аудиту діяльності Основних реципієнтів, моніторингу ефективності реалізації програм Глобального фонду;
- відповідальність за нецільове використання коштів гранту.

У Перехідних та прикінцевих положеннях закону для забезпечення його виконання та прийняття було запропоновано внести зміни до

Таблиця 1. Міжсекторальна протидія епідемії та зв'язки з іншими програмами

Показник	Нормативно-правові акти
Існування міжсекторального консультативно-дорадчого органу (Нацрада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу) ✓	Постанова КМУ від 11 липня 2007 р. № 926 «Деякі питання протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу» [32]
Визначено орган для управління, координації та моніторингу заходів профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом ✓	До 2015 року — Держслужба України соцзахворювань, нині — Міністерство охорони здоров'я (постанова № 442 від 10.09.2015 р. та Положення про МОЗ України)
Дія регіональних та місцевих координаційних рад, до складу яких увійшли представництва різних структур з питань ВІЛ/СНІД в кожному регіоні ✓	Розпорядження голів держадміністрацій
Міжсекторальна взаємодія у забезпеченні інформацією населення щодо профілактики ВІЛ/СНІДу	
Міжсекторальна взаємодія у забезпеченні населення послугами ДКТ	
Міжсекторальна взаємодія у забезпеченні прав людей, що живуть з ВІЛ	
Міжсекторальні підходи до організації медико-соціальної допомоги ВІЛ-інфікованим пацієнтам	
Міжсекторальна взаємодія у сфері державних закупівель необхідних ліків та товарів	
Міжнародна взаємодія у сфері моніторингу ВІЛ-інфекції	

Закону України «Про Єдиний митний тариф» щодо звільнення від сплати мита та Закону України «Про здійснення державних закупівель» в частині виведення з-під сфери дії цього закону закупівель товарів, робіт і послуг, що здійснюються за рахунок грантів Глобального фонду.

Прийняття та реалізація закону посприяли підвищенню контролю за ефективністю реалізації заходів програм Глобального фонду в Україні та дало змогу отримати Україні додаткове джерело фінансування заходів із профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД, в обсязі що перевищує обсяг бюджетного фінансування Загальнодержавної програми.

Питання ВІЛ-інфекції/СНІДу не носить винятково медичний характер. Ця проблема тісно пов'язана з соціальною сферою, освітою та іншими напрямками, отож підхід до профілактикування поширення ВІЛ та подолання наслідків його впливу повинен мати міжвідомчий та міжсекторальний характер.

Нижче схематично представлено нормативно-правове врегулювання такої взаємодії (табл. 1).

Одним із основних завдань для подолання ВІЛ-інфекції/СНІДу є повне нівелювання стигми та дискримінації у цьому напрямку. Є думка, що епідемія ВІЛ-інфекції складається з трьох підепідемій: 1) вірусу імунодефіциту людини; 2) стигми та 3) дискримінації. Саме тому цьому питанню надано великої уваги в нормативно-правових актах (табл. 2).

Одним із найдієвіших компонентів профілактики поширення ВІЛ в Україні є система консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (далі — КіТ). Разом із тим ефективність і якість надання цих послуг залишаються нерівномірними та недостатніми для того, щоб забезпечити ранне

виявлення осіб із позитивним ВІЛ-статусом та організацію їм своєчасної медичної допомоги. Це зумовлено тим, що частка осіб, виявлених у ІІ–ІV стадіях ВІЛ-інфекції у 2013 р., становила 53,1 %, а у 2014 р. — 53,0 % осіб з уперше встановленим діагнозом ВІЛ-інфекції. Нормативно-правову базу України за напрямком «Консультування та тестування на ВІЛ» представлено в табл. 3.

Епідемія ВІЛ-інфекції в Україні характеризується як концентрована серед груп ризику. На сьогодні поширеність ВІЛ серед цієї категорії населення перевищує п'ять відсотків: споживачі ін'єкційних наркотиків (далі — СІН) — 19,7 %; жінки, що надають сексуальні послуги за плату (далі — ЖКС), — 7,3 %; чоловіки, що практикують секс із чоловіками (далі — ЧСЧ) — 5,9 % (дані дозорних досліджень, 2013 р.), хоча даний показник серед вагітних жінок загалом по країні становить менше одного відсотка (2013 р. — 0,39 %).

З огляду на епідеміологічні дані та результати аналізу перебігу епідемії ВІЛ-інфекції серед різних категорій населення, де зафіксовано високий рівень поширення ВІЛ, за нашої активної участі було розроблено проект та прийнято наказ МОЗ України від 8 лютого 2013 р. № 104 «Про затвердження Переліку та Критеріїв визначення груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ» [26]. Відповідно до Переліку груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, затвердженого цим наказом, до груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ зараховано шість категорій:

- споживачі ін'єкційних наркотиків;
- особи, які надають сексуальні послуги за винагороду;
- чоловіки, які мають сексуальні стосунки з чоловіками;

Таблиця 2. Нормативно-правове забезпечення за напрямком подолання стигми і дискримінації в сфері протидії ВІЛ-інфекції в Україні

Показник	Нормативно-правові акти
Заборона дискримінації на підставі ВІЛ статусу та належності до уразливих груп	Закон України №1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», стаття 14, п. 3 [3]
Заходи з підвищення толерантності до ЛЖВ та уразливих груп	Закон України №1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», стаття 14, п. 3 [3]
Захист ЛЖВ від стигматизації та дискримінації	Закон України №1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», стаття 14, п. 3 [3]
– у сфері праці	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2] стаття 16 Закону України №1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [3]
– з боку надавачів медичних послуг	Розділ II Закону України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2] Трудовий Кодекс України
– у системі шкільної та дошкільної освіти	Закон України №1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [3] стаття 16 Закону України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» [3] Спільний наказ МОЗ, МОН, Мінсім'ямолодьспорт, Державного департаменту з виконання покарань, Мінпраці та соціальної політики № 740/1030/4154/321/614а від 23.11.2007 р. «Про заходи щодо організації профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, медичної допомоги і соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей» [35]

Таблиця 3. Нормативно-правова база України за напрямком «Консультування та тестування на ВІЛ»

Показник	Нормативно-правові акти
Організація та доступ до послуг КіТ	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» та відповідні регіональні програми [2] Наказ МОЗ України № 415 від 19.08.2005 р. «Порядок добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протокол)» [17] Наказ МОЗ України № 236 від 19.04.2006 р. «Про організацію впровадження порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію» [15] Наказ МОЗ України № 388 від 11.05.2010 р. «Про удосконалення діагностики ВІЛ-інфекції» [16]
Здійснюється інформування населення, в тому числі цільових груп, про послуги КіТ	Наказ МОЗ України № 236 від 19.04.2006 р. «Про організацію впровадження порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протоколу) в закладах охорони здоров'я»; Наказ МОЗ України № 446 від 06.07.2006 р. «Інструкція з впровадження Порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протоколу) у протитуберкульозних, дерматовенерологічних та наркологічних закладах охорони здоров'я» [18]
Мобільні послуги КіТ на базі ЛПУ або громадських організацій передбачені	Наказ МОЗ України № 415 від 19.08.2005 р. «Порядок добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протокол)» Наказ МОЗ України № 114 від 14.02.2012 р. «Про організацію надання послуг консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, гепатити В і С, інфекції, що передаються статевим шляхом, у мобільних пунктах та мобільних амбулаторіях» [20]
Здійснюється навчання фахівців ЛПУ та осіб з громадських організацій основним засадам КіТ	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» Наказ МОЗ України № 509 від 14 липня 2009 р. «Про затвердження Стратегії удосконалення системи консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, стандартизованої лабораторної діагностики...» [20]
Регламентовано застосування та розподіл експрес (швидких) тестів у закладах охорони здоров'я	Наказ МОЗ України від 21.12.2010 р. № 1141 «Про затвердження Порядку проведення тестування на ВІЛ-інфекцію та забезпечення якості досліджень, форм первинної облікової документації щодо тестування на ВІЛ-інфекцію, інструкцій щодо їх заповнення» [24]

Таблиця 4. Нормативно-правова база України щодо профілактики інфікування ВІЛ серед СІН

Показник	Нормативно-правовий акт
Оцінка кількості споживачів ін'єкційних наркотиків	Національна оцінка ситуації з ВІЛ/СНІДу в Україні станом на початок 2012 р. (квітень 2012 р.) [29]
Програми профілактики ВІЛ-інфекції серед СІН, задекларовані як пріоритет державної політики	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки»
Не визначено центральний орган виконавчої влади, відповідальний за впровадження програм серед СІН	
Фінансування програм серед СІН з боку держави значно менше, ніж за рахунок гранту Глобального фонду	
Послуги з профілактики ВІЛ для СІН направлення та/або ведення випадку стандартизовані	Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України № 3123/275/770 від 13.09.2010 р. «Стандарт надання соціальних послуг представникам груп ризику» [9] Наказ Держслужби України соцзахворювань № 6 від 22 січня 2015 р. (зі змінами) «Про затвердження Стратегії забезпечення доступу представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ до профілактичних послуг на 2014–2018 роки» [7]
Опіїдна замісна терапія	Наказ МОЗ України № 645 від 10.11.2008 р. «Про затвердження методичних рекомендацій «Замісна підтримувальна терапія в лікуванні хворих із синдромом залежності від опіоїдів» [22] Наказ МОЗ України № 200 від 27.03.2012 р. «Про затвердження Порядку проведення замісної підтримувальної терапії хворих з опіїдною залежністю» [14]
Порядок надання (АРТ) для СІНів детально прописаний	Наказ МОЗ України № 476 від 19.08.2008 р. «Про затвердження Стандарту лікування ВІЛ-позитивних людей, які є споживачами ін'єкційних наркотиків» [19]
Профілактика та лікування ППСШ серед уразливих груп	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2]
Захист конфіденційності медичної інформації під час лікування від наркотичної залежності	Цивільний кодекс України — глава 21, ст. 286 «Право на таємницю про стан здоров'я» Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ, редакція від 01.08.2012 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [30] Закон України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ

- статеві партнери споживачів ін'єкційних наркотиків;
- клієнти осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду;
- статеві партнери чоловіків, які практикують секс із чоловіками.

Нормативно-правову базу України за напрямком роботи з групами підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ представлено в табл. 4, 5.

Окремим питанням аналізу стала нормативно-правова база, яка регламентує здійснення профілактичних заходів для групи дітей та підлітків, які потрапили в складні життєві обставини (бездоглядні, безпритульні тощо) (табл. 6).

Однією із основних причин смерті ВІЛ-інфікованих (до 50 %) є туберкульоз. Люди, які живуть з ВІЛ, належать до групи ризику щодо розвитку у них туберкульозної інфекції. Саме тому координація заходів у сфері протидії

ВІЛ-інфекції та туберкульозом на сьогодні надзвичайно актуальна (табл. 7).

Висновки

Нормативно-правову базу в сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу за останні 5 років суттєво удосконалено та оновлено з урахуванням світового досвіду і міжнародних рекомендацій.

Питання державної політики у цій сфері врегульовано як на законодавчому рівні, так і підзаконних актів. Разом із тим нормативні документи вимагають систематичного перегляду (кожних 3–5 років) для врахування сучасних тенденцій епідемічного процесу ВІЛ-інфекції, вимог часу, змін у інших напрямках медицини в умовах реформування системи охорони здоров'я тощо.

Потребують нормативного врегулювання такі питання:

- підвищення відповідальності осіб, які живуть з ВІЛ, перед партнерами щодо запобігання

Таблиця 5. Нормативно-правова база України щодо профілактики інфікування ВІЛ серед осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду; чоловіки, які мають сексуальні стосунки з чоловіками та їхніми сексуальними партнерами

Показник	Нормативно-правові акти
Оцінка кількості ЧСЧ та РКС	Національна оцінка ситуації з ВІЛ/СНІДу в Україні станом на початок 2012 р. (квітень 2012 року) [29]
Програми профілактики ВІЛ-інфекції серед ЧСЧ та РКС, задекларовані як пріоритет державної політики	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2]
Не визначено центральний орган виконавчої влади, відповідальний за впровадження програм серед ЧСЧ та РКС	
Фінансування програм для ЧСЧ/РКС з боку держави не передбачено	
Послуги з профілактики ВІЛ для ЧСЧ/РКС, направлення та/або ведення випадку стандартизовані	Стандарт надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом, № 3123/275/770 від 13.09.2010 [9]
Профілактика та лікування ППСШ серед уразливих груп	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2] Наказ Держслужби України соцзахворювань № 6 від 22 січня 2015 року (зі змінами) «Про затвердження Стратегії забезпечення доступу представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ до профілактичних послуг на 2014–2018 роки» [7]
Захист конфіденційності інформації під час надання послуг	Цивільний кодекс України — глава 21, ст. 286 «Право на таємницю про стан здоров'я» Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ, редакція від 01.08.2012 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» Закон України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ [3] Стандарт надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом; № 3123/275/770 від 13.09.2010 р.

Таблиця 6. Нормативно-правова база України щодо профілактики інфікування ВІЛ дітей та підлітків, які потрапили в складні життєві обставини

Показник	Нормативно-правові акти
Оцінка кількості дітей та підлітків групи ризику	Не проводили
В освітніх закладах запроваджено програми підготовки дітей з питань профілактики ВІЛ-інфекції	Указ Президента України № 1208/2007 від 12.12.2007 р. «Про додаткові невідкладні заходи щодо протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні» [38]
Профілактика випадків соціального сирітства у дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями	Спільний наказ МОЗ та МСМС № 625/510 від 22.10.04 р. «Про затвердження Порядку взаємодії Центрів соціальних служб для молоді із закладами охорони здоров'я з питань запобігання ранньому соціальному сирітству» [34]
Обстеження на ВІЛ дітей врегульовано	Закон України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», стаття 4, п. 2, 3 [3]
Унормовано соціальні послуги дітям групи ризику та дітям, що живуть із ВІЛ	Постанова КМУ № 148 від 15.02.2006 р. «Про затвердження Типового положення про центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді» [31] Стандарт мінімального пакета соціальних послуг дітям, які живуть з ВІЛ-інфекцією, та дітям, народженим ВІЛ-інфікованими матерями, членам їхніх сімей (наказ Мінмолодьспорту № 4941 від 18.12.2008 р.) [36] Наказ Мінмолодьспорту № 1480 від 27.05.2010 р. «Про затвердження Порядку здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціального інспектування сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах» [10] Закон України № 2342-IV від 13.01.2005 р. «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» [5] Закон України № 2623-IV від 2 червня 2005 р. «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей» [4] Наказ Держслужби України соцзахворювань № 6 від 22 січня 2015 р. (зі змінами) «Про затвердження Стратегії забезпечення доступу представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ до профілактичних послуг на 2014–2018 роки» [9]

Порядок надання АРТ дітям та підліткам детально прописано	Наказ МОЗ України № 551 від 12.07.2010 р. «Про затвердження клінічного протоколу антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків» [21], Наказ МОЗ України від 24.02.2015 р. № 92 «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) дітям «ВІЛ-інфекція» [25]
Питання соціального забезпечення дітей унормовано	Закон України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» (із змінами)
Медичну допомогу дітям надають за поінформованою згодою їх та їхніх офіційних представників	Закон України № 1972-ХІІ від 12.12.1991 р. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» (із змінами)

Таблиця 7. Нормативно-правова база України, яка стосується ко-інфекції ВІЛ-інфекція/туберкульоз

Показник	Нормативно-правові акти
Важливість координації зусиль із ВІЛ та ТБ визнано в законодавстві та заходи з протидії ВІЛ/ТБ ко-інфекції включені в національні програми запобігання ВІЛ та ТБ	Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки» [2] Закон України від 16 жовтня 2012 року № 5451-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки» [331]
Національні та регіональні координаційні ради включають питання протидії ВІЛ та ТБ	Постанова Кабінету Міністрів України № 926 від 11.07.2007 р. «Деякі питання протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу» [32]
Мультисекторальну взаємодію у наданні послуг із ВІЛ/ТБ визначають у спільних міністерських наказах та розпорядженнях Кабміну Інтенсивне виявлення випадків ТБ серед ЛЖВ за допомогою скринінгу та діагностичних заходів Заходи щодо забезпечення доступу осіб, які перебувають у протитуберкульозних закладах, до добровільного консультування і тестування	Наказ МОЗ України, Держдепартамент виконання покарань, МВС України, Мінпраці України, Мінсім'ямолодьспорт України № 834/365/474/304/3466 від 04.10.2010 р. «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, територіальних органів внутрішніх справ, органів праці та соціального захисту населення, центрів зайнятості, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо ведення випадку туберкульозу при звільненні хворих на туберкульоз із установ виконання покарань, слідчих ізоляторів та продовження лікування в спеціалізованих закладах охорони здоров'я» [28] Наказ Мінсім'ямолодьспорт України, Мінпраці України, МОЗ України № 3123/275/770 від 13.09.2010 р. «Стандарт надання соціальних послуг хворим з потрібним діагнозом (ВІЛ-інфекція, туберкульоз, залежність від наркотичних речовин)» [11] «Стандарт надання соціальних послуг хворим на поєднані захворювання туберкульоз та ВІЛ-інфекцію» [37] Наказ МОЗ України № 684 від 18.08.2010 р. «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю за туберкульозом в лікувально-профілактичних закладах, місцях довгострокового перебування людей та проживання хворих на туберкульоз» [235]
Передбачені надання інформаційних послуг та проведення комунікаційних заходів із ВІЛ/ТБ	Постанови КМУ, спільні накази
Розробка та впровадження інтегрованої системи МіО для спільних заходів із ВІЛ/ТБ передбачено	Наказ МОЗ України Положення № 214 від 03.04.2009 р. «Про затвердження Типового положення про центр моніторингу та оцінки виконання програмних заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу» [27] Наказ ДССУ від 15 січня 2015 року № 2 Про затвердження Плану моніторингу та оцінки ефективності виконання Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки [8]
Лікування пацієнтів з ВІЛ/ТБ	Наказ МОЗ від 04.09.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при туберкульозі» [12] Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) «Ко-інфекція туберкульоз/ВІЛ» [39]

інфікуванню їх вірусом імунодефіциту людини;

- запровадження механізму тестування на ВІЛ дітей до 14 років та осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, які

не мають законних представників та яким таких представників не встановлено;

- забезпечення реалізації прав ВІЛ-позитивних дітей на лікування в разі несприйняття їхніми батьками діагнозу ВІЛ-інфекції;

- урегулювання механізмів передачі конфіденційної інформації щодо ВІЛ-статусу.
- Щодо Загальнодержавної програми, наразі вкрай потрібно:
- врегулювання питань, пов'язаних з реалізацією профілактичних програм для груп ризику щодо інфікування ВІЛ через механізм соціального замовлення;
- внесення змін з метою приведення у відповідність її відповідальних виконавців після чергової адміністративної реформи 2014 р.;
- якісний науковий супровід реалізації згаданої програми, в тому числі розробленні оптимальної моделі організації медико-соціальної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, в умовах реформування галузі медицини.

З огляду на сказане, на нашу думку, в нинішніх умовах доцільними є проведення подальших наукових досліджень та підготовка рекомендацій у напрямку визначення переліку соціально небезпечних захворювань, який відповідатиме сучасній епідеміологічній ситуації в Україні.

Список літератури

1. Закон України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні» // Відомості Верховної Ради.— 2013.— № 19—20.— С. 187) (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013 (406-18) № 1197-VII від 10.04.2014 (1197-18).
2. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014—2018 роки» // Відомості Верховної Ради.— 2014.— № 48.— С. 2055.
3. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини, та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» (із змінами) // Відомості Верховної Ради України.— 1992.— № 11.— С. 152.
4. Закон України № 2623-IV від 2 червня 2005 року «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей».
5. Закон України №2342-IV від 13.01.2005 р. «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
6. Конституція України // Відомості Верховної Ради України.— 1996.— № 30.— С. 141 (із змінами).
7. Наказ Держслужби України соцзахворювань № 6 від 22 січня 2015 року (зі змінами) «Про затвердження Стратегії забезпечення доступу представників груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ до профілактичних послуг на 2014—2018 роки».
8. Наказ ДССУ від 15 січня 2015 року № 2 «Про затвердження Плану моніторингу та оцінки ефективності виконання Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014—2018 роки».
9. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України № 3123/275/770 від 13.09.2010 «Стандарт надання соціальних послуг представникам груп ризику».
10. Наказ Мінмолодьспорту № 1480 від 27.05.2010 р. «Про затвердження Порядку здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціального інспектування сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах».
11. Наказ Мінсім'ямолодьспорт України, Мінпраці України, МОЗ України № 3123/275/770 від 13.09.2010 р. «Стандарт надання соціальних послуг хворим з потрійним діагнозом (ВІЛ-інфекція, туберкульоз, залежність від наркотичних речовин)».
12. Наказ МОЗ від 04.09.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при туберкульозі».
13. Наказ МОЗ України № 114 від 14.02.2012 року «Про організацію надання послуг консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, гепатити В і С, інфекції, що передаються статевим шляхом, у мобільних пунктах та мобільних амбулаторіях».
14. Наказ МОЗ України № 200 від 27.03.2012 «Про затвердження Порядку проведення замісної підтримувальної терапії хворих з опіоїдною залежністю».
15. Наказ МОЗ України № 236 від 19.04.2006 р. «Про організацію впровадження порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію».
16. Наказ МОЗ України № 388 від 11.05.2010 р. «Про удосконалення діагностики ВІЛ-інфекції».
17. Наказ МОЗ України № 415 від 19.08.2005 р. «Порядок добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протокол)».
18. Наказ МОЗ України № 446 від 06.07.2006 «Інструкція з впровадження Порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію (протоколу) у протитуберкульозних, дерматовенерологічних та наркологічних закладах охорони здоров'я».
19. Наказ МОЗ України № 476 від 19.08.2008 «Про затвердження Стандарту лікування ВІЛ-позитивних людей, які є споживачами ін'єкційних наркотиків».
20. Наказ МОЗ України № 509 від 14 липня 2009 року «Про затвердження Стратегії удосконалення системи консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, стандартизованої лабораторної діагностики...».
21. Наказ МОЗ України № 551 від 12.07.2010 «Про затвердження клінічного протоколу антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків».
22. Наказ МОЗ України № 645 від 10.11.2008 «Про затвердження методичних рекомендацій «Замісна підтримувальна терапія в лікуванні хворих із синдромом залежності від опіоїдів».
23. Наказ МОЗ України № 684 від 18.08.2010 р. «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю за туберкульозом в лікувально-профілактичних закладах, місцях довгострокового перебування людей та проживання хворих на туберкульоз».
24. Наказ МОЗ України від 21.12.2010 № 1141 «Про затвердження Порядку проведення тестування на ВІЛ-інфекцію та забезпечення якості досліджень, форм первинної облікової документації щодо тестування на ВІЛ-інфекцію, інструкції щодо їх заповнення».
25. Наказ МОЗ України від 24.02.2015р. № 92 «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) дітям «ВІЛ-інфекція».
26. Наказ МОЗ України від 8 лютого 2013 р. № 104 «Про затвердження Переліку та Критеріїв визначення груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ».
27. Наказ МОЗ України Положення № 214 від 03.04.2009 р. «Про затвердження Типового положення про центр моніторингу та оцінки виконання програмних заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу».
28. Наказ МОЗ України, Держдепартамент виконання покарань, МВС України, Мінпраці України, Мінсім'ямолодьспорт України № 834/365/474/304/3466 від 04.10.2010 р. «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів,

- територіальних органів внутрішніх справ, органів праці та соціального захисту населення, центрів зайнятості, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо ведення випадку туберкульозу при звільненні хворих на туберкульоз із установ виконання покарань, слідчих ізоляторів та продовження лікування в спеціалізованих закладах охорони здоров'я».
29. Національна оцінка ситуації з ВІЛ/СНІДу в Україні станом на початок 2012 р. (квітень 2012 року)
 30. Основи законодавства України про охорону здоров'я (закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ, редакція від 01.08.2012) // Відомості Верховної Ради України.— 1993.— № 4.— С. 19.
 31. Постанова КМУ № 148 від 15.02.2006 «Про затвердження Типового положення про центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді».
 32. Постанова КМУ від 11 липня 2007 р. N 926 «Деякі питання протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу».
 33. Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012—2016 роки від 16 жовтня 2012 року № 5451-VI // Відомості Верховної Ради.— 2013.— № 49.— С. 685.
 34. Спільний наказ МОЗ та МСМС № 625/510 від 22.10.04 «Про затвердження Порядку взаємодії Центрів соціальних служб для молоді із закладами охорони здоров'я з питань запобігання ранньому соціальному сирітству».
 35. Спільний наказ МОЗ, МОН, Мінсім'ямолодьспорт, Державного департаменту з виконання покарань, Мінпраці та соціальної політики № 740/1030/4154/321/614а від 23.11.2007 року «Про заходи щодо організації профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, медичної допомоги і соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей».
 36. Стандарт мінімального пакету соціальних послуг дітям, які живуть з ВІЛ-інфекцією, та дітям, народженим ВІЛ-інфікованими матерями, членам їхніх сімей (наказ Мінмолодьспорту № 4941 від 18.12.2008 р.).
 37. Стандарт надання соціальних послуг хворим на поєднані захворювання туберкульоз та ВІЛ-інфекцію».
 38. Указ Президента України № 1208/2007 від 12.12.2007 «Про додаткові невідкладні заходи щодо протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні».
 39. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) «Ко-інфекція туберкульоз/ВІЛ».

Е.Г. Ещенко

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика МЗ Украины, Киев

Анализ основных нормативно-правовых документов Украины в сфере противодействия ВИЧ-инфекции/СПИДа

Представлен анализ нормативно-правовой базы Украины по основным направлениям в сфере противодействия ВИЧ-инфекции/СПИДу. Определены проблемные вопросы, нерешенные действующими законами и подзаконными актами, которые требуют разработки или усовершенствования.

Ключевые слова: ВИЧ-инфекция/СПИД, нормативно-правовые акты, государственная политика в сфере противодействия ВИЧ-инфекции/СПИДа.

O.G Ieshchenko

P.L. Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Ministry of Healthcare of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Analysis of the key legal framework combating HIV/AIDS in Ukraine

This article analyzes the regulatory framework of Ukrainian law in key areas of combating HIV/AIDS. The problematic areas that need development or improvement were identified within new laws and regulations.

Key words: HIV/AIDS, regulations, government policies in combating HIV/AIDS.

Контактна інформація:

Ещенко Олена Григорівна, к. мед. н., доц. кафедри акушерства, гінекології та репродуктології
04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 9
E-mail: vernalis@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 14 березня 2016 р.